

Sociálně znevýhodněné děti

Zora Syslová

OBSAH

1. Vymezení pojmů
2. Co znamená včasná péče
3. Charakteristiky dětí ze sociokulturně znevýhodněného prostředí
4. Pomáhající instituce

1. Vymezení pojmů

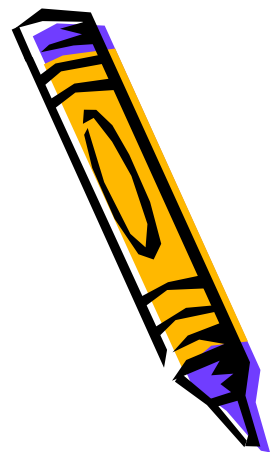
- Raná péče
- Včasná péče
- Včasná intervence
- Sociokulturně znevýhodněné prostředí

Raná péče

= terénní služba, může být případně doplněná ambulantní formou služby, je poskytována zdravotně postiženému dítěti a rodičům dítěte do věku 7 let nebo v případě, že je vývoj dítěte ohrožen v důsledku jeho nepříznivého zdravotního stavu. Služba je zaměřena na podporu rodiny a podporu vývoje dítěte s ohledem na jeho specifické potřeby

Ministerstvo práce a sociálních věcí

Včasná péče

- zaměřuje se na podporu a rozvoj dětí se speciálními vzdělávacími potřebami ve věkovém rozmezí od 3 let do zahájení povinné školní docházky (viz Návrh Koncepce (projektu) včasné péče o děti ze socio-kulturně znevýhodňujícího prostředí v oblasti vzdělávání).

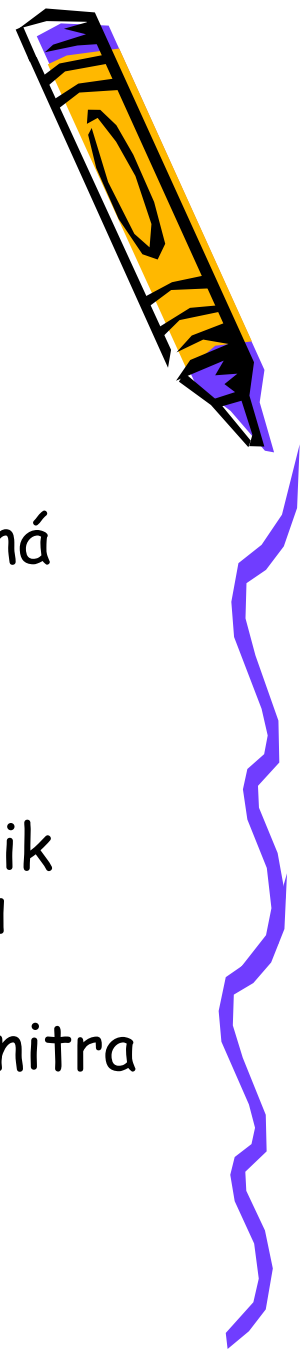
Ministerstvo školství

Včasná intervence

- je pojem, který se v českém prostředí užívá v oblasti prevence delikvence a kriminality (zejména v rezortu ministerstva vnitra). Včasná intervence není přesně věkově ohraničena, ale jejím cílem je předcházet rizikovému a delikventnímu chování u dětí a dospívajících. Včasná intervence usiluje nejen o prevenci rizikového chování, ale také o odstraňování rizik ze života ohroženého dítěte i prevenci relapsu (opakování) rizikového chování.

Ministerstvo vnitra

Sociokulurně znevýhodněné prostředí

Sociokulturně znevýhodňující prostředí je takové sociální a kulturní prostředí, které dítěti znesnadňuje zapojení do hlavního vzdělávacího proudu.

Školský zákon

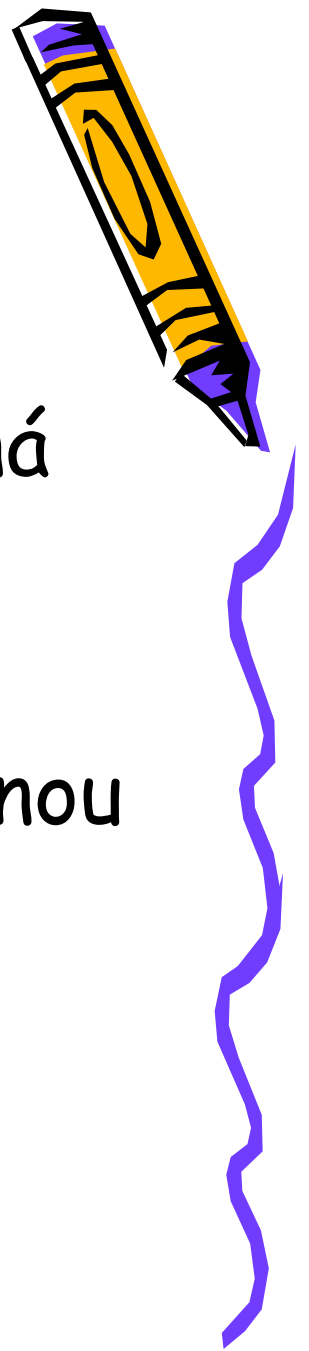

Za dítě se sociálním znevýhodněním se pro účely poskytování vyrovnávacích opatření považuje zejména dítě z prostředí, kde se mu nedostává potřebné podpory k řádnému průběhu vzdělávání včetně spolupráce zákonných zástupců se školou, a dítě znevýhodněné nedostatečnou znalostí vyučovacího jazyka.

Vyhláška o integraci dětí

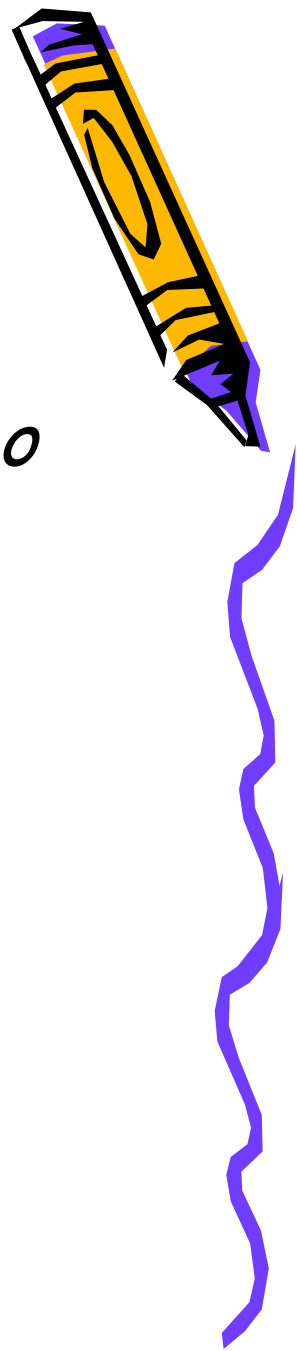
Sociální znevýhodnění = nedostatečná
podpora, malá podnětnost

Kulturní znevýhodnění = nedostatečnou
znalostí vyučovacího jazyka

Přesná definice *znevýhodněného sociálního prostředí* však dosud není v české legislativě dostatečně specifikována.

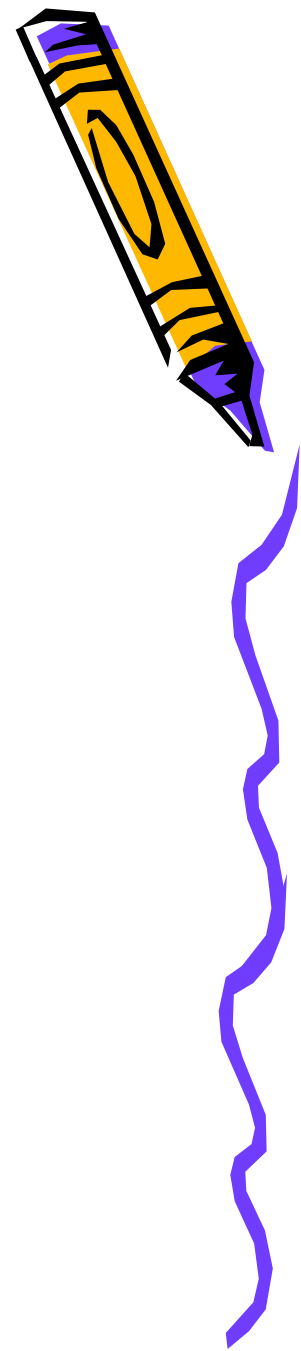
Pro učitelku mateřské školy je pak problematické tyto děti identifikovat a často se musí spoléhat na svoje osobní zkušenosti (dobrá znalost rodinného prostředí).

2. Význam včasné péče

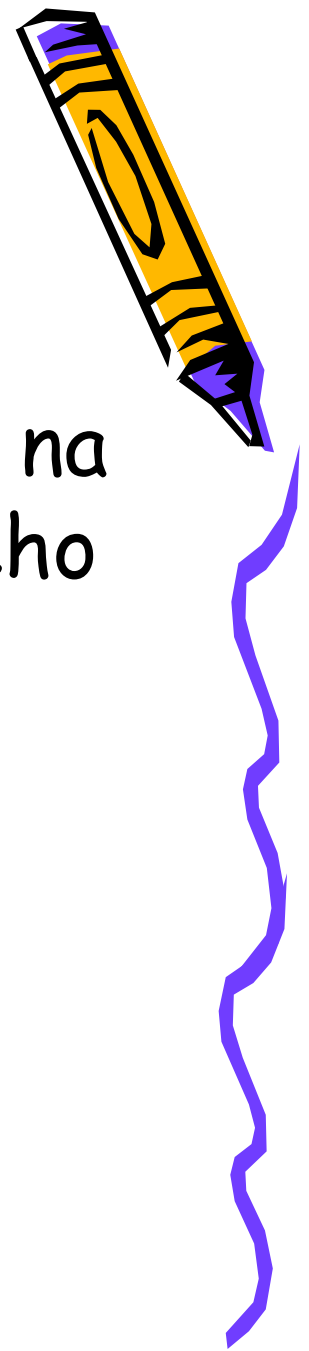
Včasná péče je v České republice chápána jako nástroj vyrovnávání příležitostí ve vzdělávání.

Připravuje se inkluzivní vzdělávání.

Inkluzivní přístup

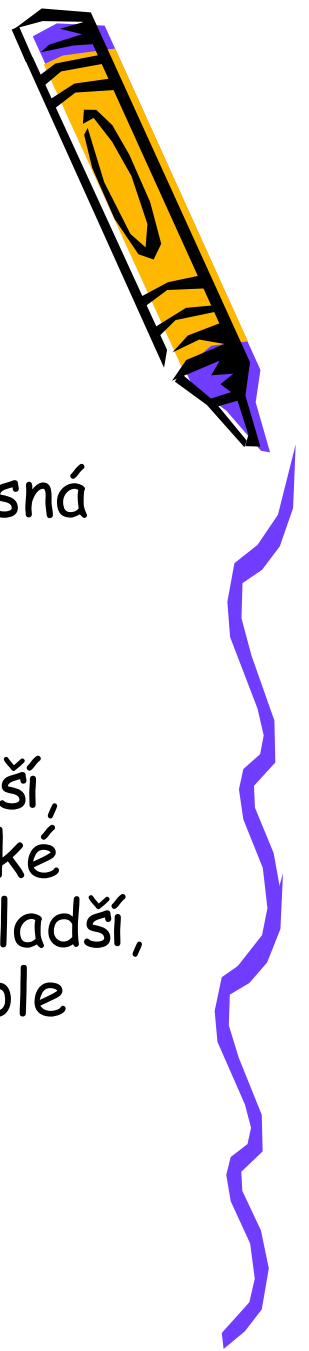
= každé dítě má právo na vzdělávání, na adekvátní podporu v naplňování svého vzdělávacího potenciálu a pozitivní perspektivu budoucího života

Výzkumy

- potvrzují, že pro děti ze sociokulturně znevýhodněného prostředí může mateřská škola představovat bezpečné místo, kde se mohou vyrovnávat se sociální a emoční deprivací z rodiny. Mateřská škola je po rodině dalším nejdůležitějším prostředím, ve kterém dítě zažívá sociální interakce.

Nesčetné výzkumy zaměřené na hledání příčin delikventního chování se shodují v tom, že včasná intervence snižuje agresivitu a násilnické tendence v pozdějším věku.

Studie hodnotící rodinné i školní intervenční programy ukazují, že čím je intervence časnější, tím přesvědčivější jsou kladné výsledky. Je také prokázáno, že čím je dítě během intervence mladší, tím snazší je změnit jeho chování doma i ve škole

Prioritním cílem je předcházet školní neúspěšnosti dětí ze sociálně znevýhodněného prostředí a poskytovat dítěti i jeho rodině podporu a pomoc se sociální integrací (sociální aktivizace rodin a zvyšování motivace rodičů pro vzdělávání svých dětí).

Zároveň je cílem prevence rizikového chování, jehož vznikem jsou děti ze sociálně znevýhodněného prostředí zvýšeně ohroženy.

Zjištění v České republice

6% dětí ze sociálně znevýhodněného prostředí v ČR v mateřských školách

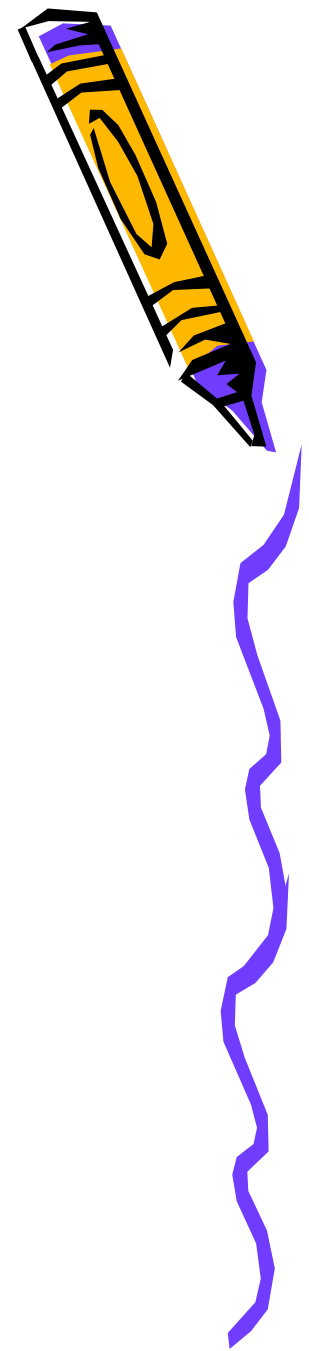
23% dětí má odklad školní docházky

1% dětí opakuje ročník na 1. i 2. stupni základní školy

11% dětí ukončuje předčasně školní docházku (má jen základní vzdělání)

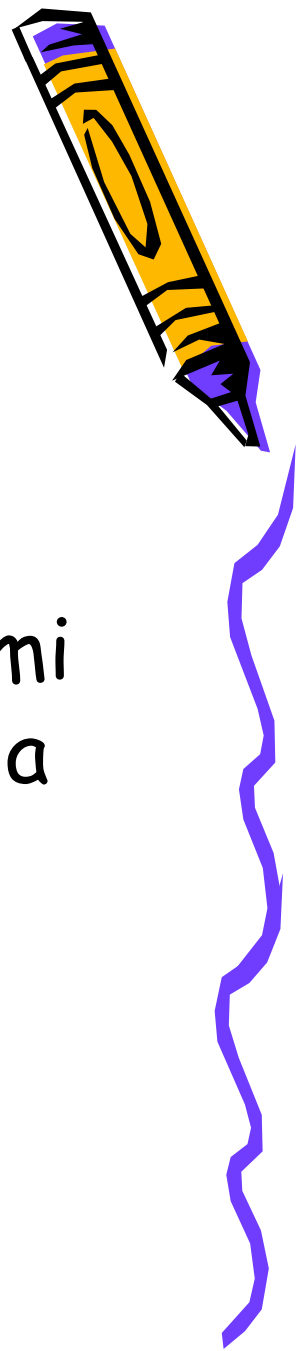
Předčasné ukončení školní docházky

- nízké vzdělání rodičů
- nezaměstnanost rodičů
- socioekonomicky slabší rodiny
- sociálně vyloučené lokality a romské etnikum
- disfunkční rodiny (nesoulad rodičů při výchově)
- násilí nebo drogy v rodině
- dlouhodobé nemoci rodičů
- osiřené dítě

3. Charakteristiky dětí ze sociokulturně znevýhodněného prostředí

Děti ze sociálně znevýhodněného prostředí se vyznačují různými projevy a problémy, které jsou velmi individuální a vždy závisí na rodině a prostředí, z něhož dítě přichází.

Příčiny

- Nevhodná výživa
- Nedostatečné hygienické návyky
- Nedostatek podnětů ke hře

Důsledky

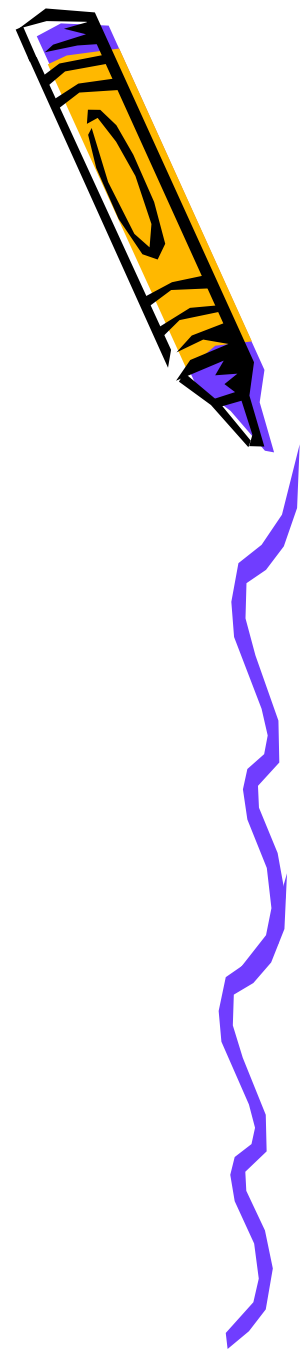
- Pomalejší vývoj (působí jako mladší děti)
- Sociální nezralost (špatné vzory chování)
- Chudá slovní zásoba, nízké komunikační dovednosti

4. Pomáhající instituce

Školská poradenská zařízení

Pedagogicko-psychologická poradna
Speciálně pedagogické centrum

Neziskový sektor

- Oblastní charity
- Diakonie
- Společnost Člověk v tísni
- atd.

DĚKUJI
ZA
POZORNOST

